

Зооморфната маска в зимните маскарadni игри: примерът Турка

Емилия Бояджиева-Пеева

Литература

Арnaudов, Михаил 1972: Кукери и русалии. – В: *Студии върху българските обреди и легенди*. Т. 2. София: Издателство на БАН, 7–218 [Arnaudov, Mihail 1972: Kukeri i rusalii. – In: *Studii varhu bulgarskite obredi i legendi*. Т. 2. Sofia: Izdatelstvo na BAN, 7–218].

Бочев, Марин 1976: Кукерски игри. Кукери. Кукерски маски. – *Проблеми на изкуството*, № 3, 27–34 [Bochev, Marin 1976: Kukerski igri. Kukeri. Kukerski maski. – *Problemi na izkustvoto*, No. 3, 27–34].

Бояджиева-Пеева, Емилия 2017: Маскирания за празника Пали кош в село Приселци, Варненско. – В: *Карнавалите в маскарada*. Перник: Общински комплекс „Дворец на културата“, 103–108 [Boyadzhieva-Peeva, Emilia 2017: Maskiraniya za praznika Pali kosh v selo Priseltsi, Varnensko. – In: *Karnavalite v maskarada*. Pernik: Obshtinski kompleks „Dvorets na kulturata“, 103–108].

Бояджиева-Пеева, Емилия 2020: Новогодишен обичай „Камилари“ в село Добрина, Варненско. – В: *Делниците и маските*. Перник: Общински комплекс „Дворец на културата“, 263–270 [Boyadzhieva-Peeva, Emilia 2020: Novogodishen obichay „Kamilari“ v selo Dobrina, Varnensko. – In: *Delnitsite i maskite*. Pernik: Obshtinski kompleks „Dvorets na kulturata“, 263–270].

Бояджиева-Пеева, Емилия 2021: *Нематериално културно наследство – жива практика и системи за вписване на елементи: Примерът на маската*. Дисертация за присъждане на образователната и научна степен „доктор“. София: Институт за етнология и фолклористика с Етнографски музей – БАН [Boyadzhieva-Peeva, Emilia 2021: *Nematerialno kulturno nasledstvo – zhiva praktika i sistemi za vписvane na elementi: Primerat na maskata*. Disertatsiya za prisazhdane na obrazovatelната i nauchna stepen „doktor“. Sofia: Institut za etnologiya i folkloristika s Etnografski muzey – BAN].

Василева, Маргарита 1974: Календарни празници и обичаи. – В: *Добруджа. Етнографски, фолклорни и езикови проучвания*. София: Издателство на БАН, 301–344 [Vasileva, Margarita 1974: Kalendarsni praznitsi i obichai. – In: *Dobrudzha. Etnografski, folklorни i ezikovi prouchvaniya*. Sofia: Izdatelstvo na BAN, 301–344].

Василева, Маргарита 1985: Календарни празници и обичаи. – В: *Етнография на България*. Т. 3. *Духовна култура*. София: Издателство на БАН, 89–139 [Vasileva, Margarita 1985: Kalendarsni praznitsi i obichai. – In: *Etnografiya na Bulgaria*. Т. 3. *Duhovna kultura*. Sofia: Izdatelstvo na BAN, 89–139].

Василева, Маргарита 1988: *Коледа и Сурва*. София: Септември [Vasileva, Margarita 1988: *Koleda i Surva*. Sofia: Septemvri].

Дамянова, Павлина 2016: Кукерските игри в село Голямо Дряново, Казанлъшко – традиция и приемственост. – В: *Маски и култура*. Перник: Общински комплекс „Дворец на културата“, 96–98 [Damyanova, Pavlina 2016: Kukerskite igri v selo Golyamo Dryanovo, Kazanlashko – traditsiya i

priemstvenost. – In: *Maski i kultura*. Pernik: Obshtinski kompleks „Dvorets na kulturata“, 96–98].

Жекова, Мариянка 2009: Функционални промени в маскарадните игри. – В: *Маскарадът и времето*. Перник: Общински комплекс „Дворец на културата“, 147–151 [Zhekova, Mariyanka 2009: Funktsionalni promeni v maskaradnite igri. – In: *Maskaradat i vremeto*. Pernik: Obshtinski kompleks „Dvorets na kulturata“, 147–151].

Краев, Георг 1989: За единството на ергенските маскарадни игри (По материали от Югозападна България). – В: *Единство на българската фолклорна традиция*. Съст. Тодор Ив. Живков. София: Издателство на БАН, 214–241 [Kraev, Georg 1989: Za edinstvoto na ergensките maskaradni igri (Po materialii ot Yugozapadna Bulgaria). – In: *Edinstvo na bulgarskata folklorna traditsiya*. Sast. Todor Iv. Zhivkov. Sofia: Izdatelstvo na BAN, 214–241].

Краев, Георг 2003: *Маска и було*. Българските маскарадни игри. София: Изток–Запад [Kraev, Georg 2003: *Maska i bulo*. *Bulgarsките maskaradni igri*. Sofia: Iztok–Zapad].

Лесникова, Анна 2013: Современные карнавалъные традиции болгар Южной Бессарабии. – В: *Маскарадните игри – визуален разказ*. Перник: Общински комплекс „Дворец на културата“, 170–203 [Lesnikova, Anna 2013: Sovremennye karnaval'nye traditsii bolgar Yuzhnoy Bessarabii. – In: *Maskaradnite igri – vizualen razkaz*. Pernik: Obshtinski kompleks „Dvorets na kulturata“, 170–203].

Манова, Цветана 2018: Сурвакарският маскарад сред „своите“ и „чуждите“. – В: *Маскарадът в селото и в града*. Перник: Общински комплекс „Дворец на културата“, 244–259 [Manova, Tsvetana 2018: Survakarskiyat maskarad sred „svoite“ i „chuzhdite“. – In: *Maskaradat v seloto i v grada*. Pernik: Obshtinski kompleks „Dvorets na kulturata“, 244–259].

Маркова, Людмила В. 1978: Болгары. – В: *Календарные обычаи и обряды в странах зарубежной Европы. Конец XIX – начало XX в. Летне-осенние праздники*. Ред. Сергей А. Токарев. Москва: Наука, 223–243 [Markova, Lyudmila V. 1978: Bolgary. – In: *Kalendarnye obychai i obryady v stranah zarubezhnoy Evropy. Konets XIX – nachalo XX v. Letne-osennie prazdniki*. Red. Sergey A. Tokarev. Moskva: Nauka, 223–243].

Михайлова, Ганка 2002: *Маскирани ли са маскираните персонажи*. София: Нов български университет [Mihaylova, Ganka 2002: *Maskirani li sa maskiranite personazhi*. Sofia: Nov bulgarski universitet].

Николова, Маргарита 2017: Жерави, пигмеи и посвещения в Магура. – В: *Карнавалите в маскарада*. Перник: Общински комплекс „Дворец на културата“, 119–151 [Nikolova, Margarita 2017: Zheravi, pigmei i posveshteniya v Magura. – In: *Karnavalite v maskarada*. Pernik: Obshtinski kompleks „Dvorets na kulturata“, 119–151].

Петров, Петър 1972: Кукери и сурвакари. – *Известия на Българското историческо дружество*, 28, 267–280 [Petrov, Petar 1972: Kukeri i survakari. – *Izvestiya na Bulgarskoto istoricheskoto druzhestvo*, 28, 267–280].

Първанова, Десислава, Кателина Салтирова-Павлова 2016: Маски и маскарадност в кукерските обичаи в Софийско (по материали от селата Габра и Нови хан). – В: *Маски и култура*. Перник: Общински комплекс „Дворец на културата“, 174–189 [Parvanova, Desislava, Katelina Saltirova-Pavlova 2016: Maski i maskaradnost v kukersките obichai v Sofiysko (po materialii

ot selata Gabra i Novi han). – In: *Maski i kultura*. Pernik: Obshtinski kompleks „Dvorets na kulturata“, 174–189].

Стаменова, Живка 1982: *Кукери и сурвакари*. София: Септември [Stamenova, Zhivka 1982: *Kukeri i survakari*. Sofia: Septemvri].

Черкезова, Марина 1972: Типология и разпространение на сирвискарски и кукерски маски, обредно облекло и реквизит в България. – В: *Първи конгрес на Българското историческо дружество*. Т. 2. София: Издателство на БАН, 189–191 [Cherkezova, Marina 1972: Tipologiya i razprostranenie na sirviskarski i kukerski maski, obredno obleklo i rekvizit v Bulgaria. – In: *Parvi kongres na Bulgarskoto istoricheskoto druzhestvo*. Т. 2. Sofia: Izdatelstvo na BAN, 189–191].

Ispas, Sabina 1996: Romanian Carolling, the Dance of the Stad Mask and their Possible Roots in the Old Testament. – В: *Празници и зрелища в европейската културна традиция през Средновековието и Възраждането*. Ред. Димитър Овчаров, Иван Божилов, Дарина Василева. София: Гуторанов, 173–180 [In: *Praznitsi i zrelishta v evropeyskata kulturna traditsiya prez Srednovekoviето i Vazrazhdaneto*. Red. Dimitar Ovcharov, Ivan Bozhilov, Darina Vasileva. Sofia: Gutoranov, 173–180].

Museum Bucovina 2009: *The Museum of Folk Customs in Bucovina: The Old Story of Times and People Among the Lofty Hills*. Gura Humorului: Terra Design.

Posey, Sarah Michel 2005: *Masquerade and the Meaning of Work in Rural Romania*. Doctoral thesis. London: University College London (University of London). – <http://ethos.bl.uk/OrderDetails.do?did=1&uin=uk.bl.ethos.427827> (02.07.2021).

Архивни материали

АИФ: Архив на Националния център за нематериално културно наследство при Института за етнология и фолклористика с Етнографски музей – Българска академия на науките.

ФТАИФ: Фотоархив на Националния център за нематериално културно наследство при Института за етнология и фолклористика с Етнографски музей – Българска академия на науките.

Емилия Бояджиева-Пеева
Българска академия на науките
Институт за етнология и фолклористика
с Етнографски музей
ул. „Акад. Георги Бончев“, бл. 6
1113 София, БЪЛГАРИЯ
emili_84@abv.bg